

MİLLÎ KÜTÜPHANE'NİN YENİDOĞAN'DAKİ ÖDÜNC KİTAP VERME SERVİSİ *

S. N. ÖZERDİM

Geçen yılın 19 mayıs günü, Ankara'nın Namık Kemal Mahallesi'nde, Millî Kütüphanenin yakınında, Türkiye'nin ilk "Evlere Ödünç Verme Servisi" açılmıştır. Bu kütüphanenin, bu çeşit servislere örnek olması, kitabı halkın ayağına götüren kütüphanelerin yurdumuza yayılması dileği, aradan bir yıl geçmeden 22 Ocak günü ikinci bir Ödünç Kitap Verme Servisi'nin kurulması ile gerçekleşti.

Yenidoğan, Ankara'nın en uzak semtlerinden biridir. Namık Kemal Mahallesi'nden, birçok semtleri atlayarak, Yenidoğan'a geçmekte elbete bir mâna vardır.

Evlere kitap veren "Lending Library" lerin İngiltere'deki hikâyesini burada kısaca tekrarlamak lâzım. Ankara'da ilk Ödünç Kitap Verme Servisi'nin açıldığı 1952 yılında İngiltere bu kütüphanelerin yüzüncü yıldönümünü kutlamıştır. Bu yüzyıllık aralığın nasıl dolduracağımızı düşünmek bile bizi üzebilir. Ama, biraz da çağımızın imkânlarını gözönünde turalım. Bu bizi teselli edebilir. İngiltere'de iş başlangıçta pek de kolay olmamış. Çünkü kütüphaneciler halkı çekmek için önce kitabın kalitesine pek bakmamışlar. Hattâ halka verecekleri kitabın pek hafif olmasına dikkat etmişler. İlk Ödünç Verme Servisleri macera ve polis romanları ile işe başlamış. Terbiyeciler durur mu? Hemen seslerini yükseltmiş, kütüphanecileri halka zararlı yayınlar vermekle itham etmişler. Sonunda kütüphaneciler haklı çıkmış, cinayet romanlarıyla başlayanlar zamanla Shakespeare'e kadar yükselmişler.

Namık Kemal Mahallesi'ndeki kütüphane Türkçede mevcut yerli ve yabancı romanlarla işe girişmiş, sonra Millî Eğitim Bakanlığı'nın Dünya Edebiyatından Tercümeler Serisi'ni, yabancı dillerde bir kısım romanları da kataloğuna geçirmişti. Yenidoğan'da başta

* Bu röportaj, *İlk öğretim* dergisinin 349. sayısından (1 Şubat 1953) iktibas edilmiştir.

yine romanlar geliyor. Fakat popüler bilgi kitaplarına da yer verilmiş. Hattâ küçük bir Periyodikler Köşesi de var. Ankara ve İstanbul'un günlük gazetelerinden on tanesi, resimli magazinler, mizah dergileri, "Pancar", "Endüstri" gibi faydalı dergiler devamlı olarak halkın faydasına sunulacak. Okuyucuların dilekleri gözönünde tutularak kitap çeşidi çoğaltılacak, yeni yayınlar takip edilecek, gazete ve dergiler ihtiyaca göre artırılacak. Açılış töreninde konuşan Millî Kütüphane Müdürü Adnan Ötüken de, Millî Eğitim Bakanı Tefvik ileri de, halka, istedikleri kitapları derhal sağlayacaklarını belirttiler.

Açılış töreni saat 17.30 da yapıldı. Bakanlık'tan, Millî Kütüphane'den gelenler, Yenidoğanlıların kalabalığı arasında âdeta kayboldu. Millî Kütüphane'de çalışan iki Unesco Uzmanı (biri Paris'ten, biri Londra'dan) bu töreni ilgi ile takip ettiler. Gerek Millî Kütüphane Müdürünün, gerekse Bakanın konuşmaları halkın "Sağ olun! Var olun!" sesleriyle, sevinç alkışlarıyla karşılandı. Yenidoğanlılar, semtlerinde bir kütüphanenin açılışını büyük bir lütuf olarak kabul ettiklerini tekrar tekrar haykırdılar. Tepsilerle çay taşındı. Biz ayrılırken Unesco'nun Fransız uzmanı içerde halkın arasında çay içiyordu.

Burada, insanın sevinçten gözlerini yaşartan bu eseri meydana getirenleri de anmak gerekir. Adnan Ötüken adı Türk kütüphanecilik tarihine bir fedâkarlık örneği olarak geçecektir. Millî Kütüphane onun eseridir. Ankara'da çalışan iki Ödünç Kitap Verme Servisi onun didinmeleriyle ortaya çıkmıştır. Millî Eğitim Bakanı, A. Ötüken'in kütüphanecilik alanında yapmak istediği devrimleri desteklemek, yardımlarını esirgememek suretiyle bu dâvada büyük bir anlayışla hareket etmiştir. Nihayet, İngiltere'de bu alanda staj görmüş olan Millî Kütüphane uzmanlarından Abdülkadir Salgır bu iki servisi tanzim etmiş, modern halk kütüphanelerine güzel iki örnek vermiştir.

Kütüphane lise mezunu genç bir memur tarafından idare edilecektir. Salim Akgül adındaki bu meraklı genç şimdiden kütüphanesine sahip çıkmıştır. Daha açılış töreni yapılmadan bize yeni yeni ihtiyaçların listesini veriyor.

Kütüphanenin kitap sayısı iki bindir. Kısa zamanda boş rafların dolacağından şüpheniz olmasın. Kitaplar, adlarına göre alfabe sırasıyla raflara dizilmiş, ayrıca yazar ve kitap adları katalogları da var.

Kütüphane her gün saat 14-20 arası açık bulundurulacak. Okuyucular hiçbir ücret ödemeyecekler, pek az bir depozito vermekle kalacaklar. Zamanla bunun da kaldırılması düşünülüyor değil.

Ortalık tamamiyle karardı. İlk kitabı almak için bir yarış başladı. Hüseyin Namık Orkun'un "Türk Tarihi" alınan ilk kitap. Halk daha ziyade tarihî romanları seçiyor.

Abdülkadir Salgır'ı başına biriken büyük bir okuyucu kalabalığı içinde bırakarak bu ışık kaynağından uzaklaşıyoruz.

Türkiye’de Ne Kadar Kitap Basılıyor?

(Kitap, Broşür, Harita)

Dünya’da müteharrik harflerle ilk eser (Gutenberg İncili) 1455te ; Türkiye’de (Vankulu Lûgati) 1729 da basılmıştır. Arada aşağı yukarı 3 asırlık bir fasıla vardır.

1729 dan 1928 e kadar (Yeni harflerin kabulü tarihi) 2 asır zarfında memleketimizde takriben 40.000 eser basılmıştır. 1928 başından 1952 sonuna kadar geçen 25 yıl içinde ise Türkiye’imizde 48.433 eser basılmıştır. Şu halde yeni harflerin kabulünden beri yılda ortalama 1937.3 kitap ortaya konulmaktadır. Bu son 25 yıl içinde en fazla eser 1944 yılı içinde basılmıştır. Müteakip sahafelerde bu 25 yıllık kitap prodüksiyonumuza ait bir istatistik ve iki grafik neşrediyoruz. İstatistikte ve grafiklerde ayrı ayrı her yıl basılan eserlerin sayıları ile en çok hangi mevzularda neşriyat yapıldığı görölmektedir.

Gelecek nüshalarımızdan birinde Türkiye’deki gazete ve dergilere ait istatistik rakamlarını da toplu bir şekilde vermeye çalışacağız.